

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto . . . . . K 20—
za pol leta . . . . . 10—
za četrt leta . . . . . 5—
za 1 mesec 1.70

Posamezna številka 60 vin.

Uredništvo in upravništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 6

Ptuj, 8. februarja 1920

II. letnik

HVALEŽNOST?

V zadnjih kritičnih dneh, ko so nas nameravale „prijateljice malih narodov“ Francija, Angleška in Italija z ultimatom prisiliti, da si podpišemo smrtno obsodbo, se je barometer naših simpatij do Wilsona in njegove Amerike zopet znatno dvignil, ker je Amerika izjavila, da ne bo trpela krivične nasilnosti, ki jo hočejo izvesti nad nami naši „zavezniki“. Izvedla naj bi se takozvana Wilsonova črta, po kateri bi zgubili Slovenci okoli pol milijona svojega naroda. Razlika med italijanskimi zahtevami in Wilsonovim projektom je ta, da bi polaski zahtevi mi izgubili še do 400.000 ljudi več; v ostalem pa je Wilsonova črta prav tako krivična, kakor italijanske zahteve. Na vsak način se nam obeta, da nam odtrgajo od narodnega telesa najboljši kos, brez katerega ne moremo živeti. Ali zgubimo pri tem par sto km² več ali manj, je to končno vseeno. Zgubiti ne smemo ničesar, pa naj reže po našem telesu Wilson ali Nitti! Da simpatizira Amerika v našem težkem boju z nami, je lepo in vse hvale vredno. Ali mi imamo od tega ničesar in tudi nismo Wilsonu dolžni nobene hvale. Tudi če se izvede njegov projekt, pademo v gospodarsko odvisnost Italije in Slovenija bo v bodoče neprestano ogroževana od požrešnega imperijalizma lačnega soseda. Prva njih endenca je, da nas gospodarsko zasuznijo, s tem, da nas odzinejo od morja, druga pa, da nam na večne čase stoji s puško v roki pred pragom. Zato zahtevamo naš Triglav, našo Učko goro, naše otoke v Dalmaciji. To je še vse drugačne vrste imperijalizem nego pruski, proti kateremu je šel v boj ves svet.

Na večnem ogroževanju Jugoslavije od strani Italije Wilsonov načrt nič ne spremeni. Njegova črta gre v Sloveniji za dober topovski streljaj za ono, ki jo hoče Nitti. Wilsonova meja je za Lahe strateško prav tako dragocena, kakor ona preko Triglava in Učke gore. V slučaju invazije je Slovenija prvi dan izgubljena, pa naj gre meja par kilometrov bolj ali manj vzhodno.

Nepotrebna je torej naša hvaležnost napram Wilsonu. Dolgo nas je vojska tepla in kruto trpinčila, a mi se v svoji mehki duši nismo naučili nič pozitivnega tekom vojne. Še vedno v svojem klečeplastvu poljublamo roko, da nam da samo dve klofuti, a ne tri. Vzdravimo se vendar in spoznajmo, da leži edini naš spas v nas samih. Nesreča, ki nam grozi iz Pariza, naj nas združi v skupnem delu, da si utrdimo temelje svojega doma in tako dobimo na zunaj rešpekt. Prišel bo morda čas, ko se bo ohladilo vroče prijateljstvo med Italijo, Francijo in Angleško, in tedaj bo morda ta ali oni naših mogočnih jerobov potreboval Jugoslavijo. Do tedaj se bo pa menda naša država vendarle naučila izreka, da ima vsak svetnik prste k sebi obrnjene, in da bo delala edino le zase. A zato se je treba otresti hlapčevstva in ponižujoče uslužnosti; treba je, da nam okrepi tilnik v skupnem plodonosnem delu in zdravi samozavesti.

Občinske volitve.

Iz poročila dr. Kukoveca s strankinega zbora na Vranskem 29. jan.

Zakaj je demokratska stranka hotela imeti občinske volitve? Gotovo le zato, da demokratska vlada izvojuje stranki premoč v Sloveniji, dokler je še čas, pravijo naši nasprotniki. Jasno je, da je na tem le toliko resnice, da hočejo demokrati tudi v občinskem gospodarstvu zasledovati cilje jugoslovenske demokracije. Ni dvoma, da hočejo demokrati zato vplivati z vsemi tudi drugim strankam razpoložljivimi in dopustnimi sredstvi na izid teh volitev. Ne razumem, zakaj se nekateri nasprotni listi na tem izpodtikajo in nam očitajo, da za volitve agitiramo širom Slovenije že prej nego je vlada razglasila volilni red. Mi pripravljamo ljudstvo na občinske volitve po takem volilnem redu, ki odgovarja postopanju pri volitvah v sosednjih modernih državah n. pr. na Češkem, ker mislimo, da tudi pri nas ne more objaviti bistveno kaj drugega.

Nikakor pa ni naš absolutni interes, da se občinske volitve povsod izvršijo izrecno v obliki borbe demokratske stranke proti drugim strankam. Delujemo na to, da dobe nasproti nazadnjaštvu moč v občinah v roke novi močje in če hočete tudi žene, ki odobravaljo bistvena načela naše stranke, ki žele napredek naroda kot enote brez ozira na plemena in vere in ki hočejo iti po potih, katere nam predpisuje zdrava demokracija. Vendar nam je pa celo dobro došla, da se uveljavljajo na zakonitih tleh občinskih zastopov tudi mišljenja skupin, ki niso organizirane v demokratski stranki. Zato sodelujemo z vsemi činitelji, ki v naših občinah v podobnem smislu žele poživiti smisel za skupno delo, zlasti gospodarsko, kulturno in socijalno delo. Reči pa moram naravnost, da nam je ljubše, ako v kaki občini dobi del moči ali celo večino v svoje roke skupina, ki je nam nasprotna, nego da ostanejo občine zane-marjene in brez voljnega zastopstva v položaju, v katerega jih je vrgla vojna. Zato kar najprej izvolitev občinskih odborov in županov, mož demokratov bodisi iz naše organizacije ali z sorodnih skupin!

Ne razkrajajte družbe!

Isto kulturno naziranje imate kot program JDS. Le ta je že izvršila materijelno vsaj začasna zboljšanja za Vas, katera preidejo brez dvoma v dogledni dobi v definitiven štadij. Uveljaviti se zamorete v tej stranki tako, da se Vaše nadaljne težnje rade volje upoštevajo.

Doseči se da dandanes karkoli le v močni stranki. JDS je edina silna, vsa vereizpovedanja in vse pokrajine obsegajoča stranka.

Je nositeljica ideje edinstvenosti, je državotvorna stranka tiste države, kateri Vi služite. Ne razkrajajte družbe enakomislečih, ne razkrajajte naše države!

Mislím, da se razumemo.

Ta apel velja samo prizadetim!

Muzejsko društvo v Ptuj.

To društvo je malo znano in vendar je važno kulturno društvo. Raziskuje zgodovino Ptuja in okolice, vodi izkopavanje starin, zlasti ostankov rimske naselbine Pectovic ter upravlja zbirke izkopin in zgodovinskih predmetov. Glavna zbirka je mestni Ferkov muzej (ključi pri gimnazijskem slugi, vstopnina 1 K.) Posebnost mestnega muzeja so rimske izkopine, med njimi celo svetišče Mitrovo, boga solnca in svetlobe. Drugo takšno svetišče „Mitreum“ je na koncu vasi Gornji Breg nedaleč od mariborske ceste, tretji pa pri Hajdinu. Muzejsko društvo se bavi tudi z varstvom umetnin in je s svojim nasvetom drage volje na razpolago pri postavljanju novih spomenikov in zgradb umetniške vrednosti.

Za izvrševanje svojih nalog rabi društvo denarna sredstva, katera dobiva od članarine, od vstopnine v muzej, od prostovoljnih prispevkov in od podpor. Med vojno je delovanje društva bilo otežkočeno, toda zdaj se je društvo obnovilo in hoče nadaljevati svoje delo. Zato vabi k pristopu vse prijatelje zgodovine in umetnosti ter poziva k sodelovanju narodne izobražence, ki so po prevratu prišli v Ptuj.

Keramična šola v Sloveniji.

„Murska Straža“ od 24. januarja t. l. je sprožila misel ustanovitve keramične šole. Keramična industrija proizvaja razne predmete iz žgane gline in je na Češkem zelo razvita. Razviti pa se je mogla le na podlagi strokovnega šolstva. Na Češkem je več keramičnih šol s češkim in nemškim učnim jezikom. Tudi pri nas moramo ustanavljati strokovne šole, če hočemo izrabljati naravno bogastvo svoje domovine. Zato pozdravljamo misel sproženo v „Murski Straži.“ Opozarjamo pa, da se strokovne šole uspešno razvijajo le tam, kjer so dani pogoji za izvrševanje dotične stroke in kjer se krajevni činitelji z vso vnamo zavzamejo za stvar. Strokovne šole na Češkem so nastale največ iz zasebne podjetnosti: tovarnarji, občine in okraji so dali sredstva za prvi začetek, dežela in država je priskočila s podporo in pozneje prevzela celo šolo v svojo oskrbo. Podjetnikom ne sme biti žal denarja, katerega žrtvujejo za strokovno šolstvo, ker bo strokovna naobrazba dvignila njihova podjetja na višino konkurenčne zmožnosti.

Gospodarstvo.

Poljedelcem kralj. SHS.

Kljub vsem vremenskim nezgodam in kljub vsem drugim nepovoljnim prilikam sme se reči, da je prva žetev v naši osvobojeni državi zadovoljiva. In ako trud ni rodil povsod zaželjenega uspeha vendar, smo z ozirom

na razmere, v katerih smo preživeli to prvo leto svobode in urejevanja, v glavnem lahko zadovoljni.

Toda naš narod je opravičen pričakovati, da bo v prihodnje vse bolje v vsakem pogledu, posebno tudi glede poljedelskega proizvodnje kot nesporno glavne naše pridobitne panoge. Malokatera država razpolaga s toliko plodno zemljo in s toliko in tako povoljnimi ostalimi pogoji za uspevanje vseh kmetijskih panog, kakor naša ujedinjena država. Vrh tega je naše kraljestvo, ki bo lahko izvažalo znatne preostanke poljskih pridelkov, v geografskem in prometnem oziru najbližje onim deželam zapadne in južne Evrope, katerih poljedelska produkcija ne more, čisto niti približno, pokriti domačih potreb in katere dežele treba zato uvaževati kot najmočnejše uvozne dežele na svetu. Zato smo mi vsi opravičeni nadejati se, da bo v našem ujedinenem kraljestvu vzcveto poljedelstvo in donašalo obilnih sadov, razmeroma več, nego v katerikoli drugi izvažajoči državi, in kakršno bo naše poljedelstvo, tako po količini kakor po kakovosti svojih proizvodov, take bodo vse ostale panoge našega narodnega gospodarstva. Procvit našega poljedelstva, za katerim treba stremiti z vsemi silami, nam bo prinesel brezdvomno blagostanje celega naroda in omogočil, da se izpolnijo vse one mnogobrojne in težavne naloge, ki so stavljene v občnem interesu naši novi državi.

Iz tega bo vsak poljedelec lahko uvidel, v kaki meri je odvisna od njega in njegovega dela današnja prehrana ljudstva, pa tudi ves bodoči napredek celega našega narodnega in državnega življenja. Zato naj smatra vsakdo za svojo sveto dolžnost, da se čim preje poprime koristnega dela in da vse svoje delavne sile in vsa svoja proizvodna sredstva uporabi za pomnožitev proizvodnje do najširših mej močncsti. Osobito naj ne ostane neobdelan in neobsejan niti najmanjši košček rodne zemlje, bodisi da se zaseje ozimina (predvsem pšenica in rž bodisi jarevina, predvsem koruza, fižol, krompir in razna zelenjava.) Da se olajša in pospeši spomladanska setev, naj se obdela in pripravi tekem zime zemlja, kjerkoli in kadarkoli to dopušča vreme in ostale prilike.

V kolikor ne bi imeli poedinci, ki so bili ovirani s strani sovražnika, ali ki imajo preveč zemlje, z ozirom na kratek čas, dovolj delavnih sredstev, naj jim dajo oni, ki jih imajo odveč, svoja sredstva po zaključku dela na razpolago. Z dobro voljo se more to vse izvesti potom prošnje ali potom kakega drugega načina vzajemnosti. Naj se ne dopušča, da delavna živina ali poljedeljsko orodje in stroji počivajo brez koristi, dokler so neobdelana zemljišča sosedov in soobčanov. Isto velja glede posojevanja potrebnega dobrega semena kakor tudi glede izvršitve vsega drugega poljskega dela, kjerkoli sredstva in delavne sile pojedincev ne zadostujejo, da bi si oskrbeli potrebno seme in izvršili pravočasno tekoče posle. Osobito naj se ima ves obzir napram sirotam padlih, pomrlih in onemoglih družinskih očetov, katerim dolgujemo mi vsi za izvojevano današnjo svobodo in za bodoči naš napredek ne samo zahvalo, temveč tudi gotovost, da jim nudimo potrebno dejansko pomoč.

Vsem predstaviteljem državnih in samopravnih oblasti kakor vsem uvidnim državljanom v kraljestvu je obračati pažnjo na to, da z besedo in delom pomorejo udeleževati zgoraj označene misli o vzajemni pomoči in o nujnosti, da se poljedelska produkcija v prihodnjem letu ojači v vseh ozirih do skrajne meje možnosti. To neizprosno in nujno zahtevajo življenski interesi celega našega ujedinenega naroda in cele naše ujedinjene domovine. Samo po tej poti dospeli bomo v najkrajšem času pred vsemi drugimi državami do zaželjenega občega blagostanja.

Zastopnik ministra poljedelstva in voda
Podpredsednik min. sveta
Juraj Biankini.

Na drž. vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se vrši dne 2. in 3. marca t. l. tečaj za napravo gnojišč in gnojničnih jam. Namenjen je ta tečaj kmetovalcem in zidarskim mojstrom; ki se bavijo z zidanjem hlevov in gnojišč. Ker sta dober gnoj in dobra gnojnica posebno v sedanjih časih, ko ni dobiti umetnih gnojil, največje važnosti za kmetovanje, je želiti, da se udeleži tega tečaja čim več ljudi. Prijave za udeležbo naj se vpošljejo do 27. februarja t. l. ravnateljstvu vinarske in sadjarske šole v Mariboru.

Elektrarna na Fali. Pri deželni vladi v Ljubljani so se začela pogajanja radi prevzeta elektrarne na Fali pri Mariboru od strani jugoslovenske družbe, katere bi se udeležila država v zvezi z javnimi korporacijami in drugimi interesenti. Pogajanj se udeležujejo zastopniki prizadetih uradov deželne vlade pod predsedstvom g. predsednika dr. Žerjava, kakor tudi zastopniki domačih bančnih zavodov in pa zastopniki štajerske elektricitetne družbe pod vodstvom predsednika Ross-händlerja.

Vojna odškodnina. Dne 13 januarja 1920 se je v Parizu podpisala pogodba, s katero se rešuje vprašanje vojne odškodnine Srbije. Konvencijo so podpisali tudi naši delegati, a v imenu Francije minister Loucheur. Francoski in angleški delegati, ki so se udeležili pogajanj, so vpoštevali razloge naših zastopnikov, da pride Srbija čimprej do svojega denarja, katerega potrebuje za svojo obnovo. V poučenih krogih se zatrjuje, da je vprašanje vojne odškodnine za nas ugodno rešeno in da bo vlada dobila avans. Pri razdeljevanju vojne odškodnine dobimo kot prvo polovico 6% a kot drugo polovico 5% tako da odpade vsega skupaj na nas nekaj nad 22 milijard frankov. Nemčija plača kot prvi obrok 142 milijard! Od te vsote dobi Jugoslavija 9 milijard frankov; ta svota se nam ima izplačati postopno. Ker naša država zelo potrebuje denarja, nam bodo zavezniki za teh 9 milijard frankov izdali bono, katere bomo potem zamenjali za gotovino. Porazgovori o najetju posojila v Ameriki in Angliji na podlagi teh bonov se začnejo še te dni.

Zamena kron. Ministrstvo za finance je že razglasilo pravilnik, po katerem se bodo zamenjale kronske novčаницe. Na vsem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se povlečejo iz prometa kolkovane kronske novčаницe avstro-ogrske banke in zamenjajo za kronske-dinarske novčаницe Narodne banke kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, pri katerih bo na obeh straneh označen zvezek v dinarjih in štirikratni znesek v kronah. Zamenjava se bo vršila na ta način, da se odrejena količina kronske novčаницe avstro-ogrske banke zamenja za isto količino kronske edinic v novčancih Narodne banke kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, odnosno za štirikrat manjšo količino dinarskih edinic. V zamenn se bodo sprejemale kronske novčаницe, ki so v redu kolkovane. Novčаницe, ki nimajo koleka, se ne bodo sprejemale razun, ako se da z novčаницe razločiti, da je kolek pozneje odpadel. Zamena se bo izvršila potom državnih organov, slične kakor svoj čas kolkovanje. Z zameno se bo pričelo v najkrajšem času.

Dopisi.

Ptuj. Družabne razmere so se v Ptujju v teku enega leta korenito izpremenile. Kdor je prišel lani po prevratu sem, je imel priliko opazovati odkrito in prisrčno sodelovanje vseh narodno mislečih ljudi, medsebojno razumevanje in podpiranje je bilo umevno samo pri sebi. A sčasoma se je vse izpreverglo. Počelo je, vrag ve, iz kakega vzroka zahrbtno rovarjenje, delo se je razbilo, medsebojna vzajemnost je prestala. Destrukcija v društvenem življenju, apatičnost, nezadovoljstvo in zabavljanje vsepovsod. Gonja, ki so jo neki elementi zasejali predčasom proti gotovim slojem, se je poostrila in razlezla v osebno gonjo do ostudnosti. V tem se danes naša

družba potaplja, narodno delo zastaja, našim narodnim nasprotnikom pa raste greben. Saj jim pa tudi lahko. Strnjeni so v krepko organizacijo brez razlike političnega mišljenja. Zna se pripetiti, da bomo doživeli v času občinskih volitev proketo neprijetna prese- netenja. A kaj delamo mi? Kregamo se in zabavljamo drug proti drugemu in mečemo si polema pod noge. Narodna čitalnica bi vendar morala biti žarišče našega narodnega življenja v Ptujju. Matica bi nam morala biti in mi čebele, ki naj bi se zbirale v njenem okrilju. Uvedli so se v zadnjem času stalni sestanki v čitalnici ob sredah, da bi se zbirali ljudje na pogovor, informacije, delo etc. Sej je sto in sto aktualnih stvari tudi pri nas, o katerih treba razgovora. A kaj vidimo? Če stopiš v sredo večer v čitalnico, ti zijajo prazne stene naproti in prazni stoli se ti režijo. Le okrog peči se stiska peščica „žrtev“, ki se žrtvujejo za to, da se drugega dne lahko reče: Sinoči smo pa imeli žurfska. Žalostno je to in pojav družabnega razkra- janja je simptomatičen. Kam bo to privedlo? Človek ne bi verjel, da se je najdejo ljudje, ki mislijo, da je s koncem vojne prišel tudi konec dela, mesto da bi baš sedaj posvetili vse svoje sile delu. Ne velja to le na polju industrije, velja tudi za podrobno narodno delo. Natolcevanje zahrbtnost, razdiranje, zabavljanje in slične nečedne čednosti bi pri nas ne smele imeti mesta. To naj bi si za- pisali za uho vsi tisti kovarji, ki jih srbi je- zik le tedaj, čo morejo svojega bližnjega pi- čiti s strupenim želom, ki pa povsod molčijo, kadar gre za res pozitivno stvar.

Politične vesti.

Ultimat — pokopan. LDU. Beograd, 4. Italijansko časopisje je začelo proti Jugosla- viji zopet živahno borbo in zahteva od mini- strskega predsednika Nittija, naj ne popusti od stavljenih zahtev. Konferenca poslanikov v Parizu je ponovno razpravljala o našem odgovoru na ultimatum. Njeno mišljenje za se- daj ni znano, toda sodi se, da je ultimatum pokopan.

LDU Beograd, 4. Iz Pariza javljajo, da je francoska vlada pripravljena podpirati vsak predlog, naj pride iz Rima ali Beogra- da, ki bi omogočil sporazum med Italijo in Jugoslavijo.

Londonski pakt razveljavljen. Beograd, 8. (Jugosl.) Kakor poročajo iz Pariza, je izročil ameriški poslanik včeraj mirovni konferenci original ameriške note glede ultimata Jugo- slaviji v jadranskem vprašanju. Nota povdar- ja, da Amerika odločno nasprotuje nasilne- mu postopanju proti Jugoslaviji, zlasti pa zavrača vsako sklicevanje na londonsko po- godbo, ker so vse tri prizadete države. Anglija, Francija in Italija, pri vstopu Amerike v vojno izjavile, da odstopajo od londonske- ga pakta v kolikor nasprotuje Wilsonovim načelom. Ta del ameriške note je vzbudil v Parizu ogromno senzacijo. Tudi časopisje, ki je dosedaj še omahovalo, stopa sedaj na našo stran. Splošno se pričakuje, da se bosta morali udati tudi Angleška in Francoska vlada, in da bosta odrekli Italiji nadaljno podporo.

Konsternacija v Italiji. Reka 5. febr. (Ju- gosl.) Zadnje vesti iz Pariza, zlasti poročila o ameriškem pritisku in o pripravljajočem se preobratu v angleški in francoski politiki, so vzbudile v italijanskih nacionalističnih kro- gih veliko razburjenje in vznemirjenje. Itali- janski ministrski svet ima neprestano seje, ne more pa priti do nikakih rezultatov. V časopisju in v celi javnosti se opaža splošna zbežanost. Bojevitost, ki je vladala še pred par dnevi v nacijonalističnih vrstah, očitno polema.

Naš mednarodni položaj. Beograd, 4. febr. Kakor poročajo iz Beograda merodajni čini- telji, se je naša pozicija po odklonitvi ulti- matuma znatno zboljšala, tako da o ultima- tuma že sploh ni več govora niti v službe- nih krogih. Simpatije politikov so večidel na